

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О ПОПИСУ СТАНОВНИШТВА, ДОМАЋИНСТАВА И СТАНОВА 2021. ГОДИНЕ

Члан 1.

У Закону о попису становништва, домаћинстава и станова 2021. године („Службени гласник РС”, број 9/20), у члану 3. став 1. речи: „30. априла” замењују се речима: „31. октобра”.

У ставу 3. речи: „31. марта” замењују се речима: „30. септембра”.

Члан 2.

У члану 26. став 3. речи: „30. априла” замењују се речима: „31. октобра”.

Члан 3.

У члану 28. став 1. тачка 2) речи: „31. децембра 2022.” замењују се речима: „30. јуна 2023.”.

Члан 4.

У члану 36. речи „у року од 10 месеци од дана ступања на снагу овог закона” замењују се речима: „најкасније четири месеца пре почетка пописивања”.

Члан 5.

У члану 37. речи: „30. априла” замењују се речима: „31. октобра”.

Члан 6.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 11. Устава Републике Србије, према којем Република Србија уређује и обезбеђује прикупљање статистичких и других података од општег интереса, а у вези са чланом 42. став 2. Устава Републике Србије, према којем се прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Законом о попису становништва, домаћинства и станова 2021. године („Службени гласник РС”, бр. 9/2020) дефинисано је да се пописивање спроводи од 1. до 30. априла 2021. године.

Међутим, глобална криза изазвана пандемијом COVID-19 представља неочекивани контекст унутар којег се финализују припреме Пописа становништва, домаћинства и станова 2021. године (у даљем тексту: Попис). Пандемија је проузроковала климу неизвесности у којој није могуће спровести квалитетан и безбедан попис у планираном термину. Наиме, да би Попис могао да буде спроведен у априлу 2021, потребно је реализовати низ активности које захтевају директан контакт, како запослених у Републичком заводу за статистику са непосредним учесницима у попису (инструкторима, пописивачима, члановима пописних комисија и другим лицима ангажованим за пописивање специфичних категорија становништва), тако и директан контакт инструктора и пописивача са грађанима. Као најризичније су препознате следеће активности: (1) селекција кандидата за обуку (тестирање знања рада на рачунару свих кандидата и интервју са кандидатима за инструкторе), (2) обука око 20 000 кандидата за инструкторе и пописиваче (фебруар–март 2021) и (3) пописивање, тј. теренско прикупљање података методом интервјуа у априлу 2021. када 15 000 пописивача треба да изађе на терен и да у року од месец дана обиђе сваки стан/кућу и да попише комплетно становништво, укључујући и лица смештена у домовима за старе, психијатријским болницама, домовима за децу без родитељског старања, студенте и ученике у домовима и интернатима, мигранте у центрима за азил и друге категорије становништва у колективном смештају које су у већем ризику од заражавања.

Имајући у виду наведене активности и рокове за њихову реализацију, али и неизвесну епидемиолошку ситуацију и опасност од ширења заразне болести током спровођења пописних радњи, након консултација са надлежним здравственим органима и опсежне анализе различитих сценарија и процене ризика, закључено је да је период 1 – 31. октобра 2021. повољнији за теренско

прикупљање података од периода 1 – 30. априла 2021. године, те да је неопходно да се пописивање, односно теренска реализација Пописа одложи за шест месеци и да се предузму додатне активности за реализацију Пописа у новим околностима, како би се смањио ризик од заражавања непосредних учесника пописа и становништва.

Током доношења одлуке о одлагању Пописа разматране су и информације о плановима других земаља које примењују исти метод пописивања. Све државе које спроводе традиционални попис (методом интервјуа) суочавају се са изазовима који се тичу кључних активности као што су селекција и обука кандидата, логистика и теренско прикупљање података. Став Евростата је да пандемија коронавируса има директан утицај на производњу европских статистика и да је све јасније да се многе државе суочавају са значајним потешкоћама у спровођењу пописа. Година која претходи теренском спровођењу пописа кључна је за планирање и тестирање ефикасности система и процеса, што није могло бити реализовано услед ограничења проузрокованих пандемијом. У прилог доношењу одлуке о одлагању пописа јесте и сет препорука Одељења за статистику Уједињених нација (UNSD) и Популационог фонда Уједињених нација (UNFPA) из септембра 2020. године у којима се, у контексту негативног утицаја актуелне пандемије, државама које су у завршној фази припрема пописа предлаже одлагање пописа као најразумније решење.

Одлагање Пописа за шест месеци неће имати негативне последице по резултате пописа, осим што ће објављивање коначних резултата започети шест месеци касније него што је било планирано. Период 1–31. октобра 2021. је подједнако је погодан за спровођење пописа као и период од 1. до 30. априла у погледу мале покретљивости становништва која је битна са становишта обезбеђења што потпунијег обухвата јединица пописа. Реализацијом Пописа у октобру 2021. биће очувана десетогодишња периодика спровођења пописа у Републици Србији с обзиром на то да је претходни попис спроводен у октобру 2011. године.

Имајући у виду да су Законом о попису становништва, домаћинства и станова 2021. године уређени период пописивања, задаци и обавезе државних органа и организација које учествују у припремама Пописа, као и рокови за предузимање радњи од стране надлежних органа и организација, неопходно је извршити измене свих законских одредаба које се односе на рокове за реализацију пописних активности.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Предлогом закона о изменама Закона о попису становништва, домаћинства и станова 2021. године уређује се нови период спровођења пописа –од 1. до 31.

октобра 2021. године. У складу с тим, врше се измене свих чланова Закона у којима су дефинисани рокови за извршење појединих пописних активности.

Чланом 1. став 1. Предлога закона мења се члан 3. став 1. Закона у којем је наведен период пописивања тако што се одређује да се пописивање спроводи од 1. до 31. октобра 2021. Истим чланом Предлога закона, став 2, мења се члан 3. став 3. Закона тако што се дефинише да се пописивање и контрола квалитета података прикупљених пописом спроводе према стању на дан 30. септембра 2021. године, у 24.00 сата.

Чланом 2. Предлога закона мења се члан 26. Закона којим се дефинишу дужности лица која се обухватају Пописом тако што се утврђује да је лице дужно да се најкасније до 31. октобра 2021. јави надлежном органу ради давања података у вези с Пописом.

Чланом 3. Предлога закона помера се за шест месеци рок за објављивање коначних резултата Пописа из члана 28. Закона тако што се утврђује да ће се коначни резултати Пописа, заједно са метаподацима и извештајем о квалитету, објављивати у складу са календаром објављивања, сукцесивно до 30. јуна 2023. године.

Чланом 4. Предлога закона мења се члан 36. Закона тако што се одређује да ће се пописне комисије формирати најкасније четири месеца пре почетка пописивања, односно до краја маја 2021. године.

Чланом 5. Предлога закона мења се члан 37. Закона тако што се одређује да надлежни органи неће мењати називе и границе територијалних јединица: општина, градова и насељених места, као ни имена улица и тргова у насељеним местима у периоду спровођења Пописа, од 1. до 31. октобра 2021. године.

Чланом 6. Предлога закона одређено је ступање на снагу овог закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Према предрачуну Републичког завода за статистику, а имајући у виду детаљан план активности у вези са припремом и спровођењем Пописа и неизвесну епидемиолошку ситуацију током реализације пописних радњи, поред средстава која су Законом о Попису предвиђена за финансирање послова у вези са Пописом од 2019. до 2022. године, у укупном износу од 3.522.469.050,00 динара (односно 29.353.908,75 евра), потребно је у 2021. години обезбедити додатна средства у укупном износу од 375.982.670,13 динара (односно 3.197.132,00 евра), од којих је, у складу са грант уговором потписаним са Делегацијом ЕУ у

Републици Србији, неопходно обезбедити из текуће буџетске резерве 32,77%, што износи 123.209.521,00 динара (односно 1.047.700 евра). Средства неопходна за реализацију активности у 2022. и 2023. години биће обезбеђена у оквиру лимита за буџет, утврђеним од стране Министарства финансија.

Попис је финансијски подржан преко националног програма ИПА 2018 – ЕУ за развој статистике у Србији. Овим програмом, осим Пописа становништва, домаћинства и станова 2021, планирано је суфинансирање још три значајна статистичка истраживања: Пописа пољопривреде 2021, Истраживања о вишеструким показатељима положаја жена и деце (MICS) и Истраживања о здрављу становништва (EHIS). Удео Европске Комисије у финансирању сва четири истраживања износи 20.000.000,00 евра, од чега за Попис становништва, домаћинства и станова 14.215.736,75 евра.

На захтев Републичког завода за статистику, Европска унија је одобрила продужетак пројекта ИПА 2018 – ЕУ за развој статистике у Србији за годину дана¹ имајући у виду да је због одлагања Пописа за шест месеци неопходно да се Попис пољопривреде, чија је теренска реализација била планирана за јесен 2021, одложи за 2022. годину.

Како би се реализовале све планиране пописне активности у отежаним епидемиолошким условима, потребно је у 2021. години обезбедити додатна средства из текуће буџетске резерве, која ће бити употребљена:

- за спровођење мера за минимизирање ризика од заражавања, како непосредних учесника Пописа, тако и грађана, током реализације пописних активности, и
- за додатне трошкове који су директно проузроковани одлагањем теренске реализације Пописа за шест месеци.

Додатна финансијска средства предвиђена су за следеће намене:

Врста трошкова	Износ у динарима
1. Обука инструктора и пописивача (повећани трошкови обуке)	36.338.400,00
2. Набавка заштитне опреме и средстава за дезинфекцију	64.797.600,00
3. Ангажовање додатног особља у јединицама локалне самоуправе за примену епидемиолошких мера	161.858.995,20
4. Пописивање у установама социјалне заштите и другим установама за колективни смештај	13.394.640,00

¹Addendum no. 2 to the Contract no. 2019/408-825, од 3. 12. 2020.

5.	Проширење медијске кампање, повећање видљивости пописних активности и јачање поверења грађана	41.160.000,00
6.	Остали трошкови (припрема и штампа додатног инструктажног материјала, осигурање, закуп простора, набавка додатне мрежне опреме и др.)	58.433.034,93
УКУПНО (ОД 1. ДО 6.)		375.982.670,13

1. Обука инструктора и пописивача

Неизвесна епидемиолошка ситуација током обуке и теренског прикупљања података може да доведе до учесталијег одустајања непосредних учесника у попису, због чега је неопходно да већи број кандидата присуствује обуци за инструкторе и пописиваче, с циљем да се обезбеди резерва од најмање 20% обученог кадра. Додатна средства предвиђена су за: путне трошкове за присуство инструктажама, смештај кандидата којима је место пребивалишта удаљено од пункта за обуку, исхрану и освежење кандидата током петодневне обуке и друге трошкове који су непосредно везани за обуку.

2. Набавка заштитне опреме и средстава за дезинфекцију

За све учеснике Пописа (преко 20 000 непосредних учесника) неопходно је обезбедити заштитне маске и средства за дезинфекцију. Маске су неопходне током селекције кандидата за обуку (тестирање знања рада на рачунару, интервју, предаја документације), током петодневне обуке кандидата на свим нивоима (инструктаже за координаторе, инструкторе и пописиваче), као и приликом теренског пописивања (месец дана рада). Поред тога, потребно је обезбедити средства за дезинфекцију руку током рада на терену (за пописиваче и инструкторе), као и дезобаријере, бесконтактне топломере, рукавице, сапуне, убрусе и средства за дезинфекцију просторија за тестирање кандидата, интервјуе, обуке, примопредају ИТ опреме, рад инфо-центра за грађане, састанке инструктора и пописивача током теренске реализације пописа, магацине за смештај опреме и др. просторије које обезбеђују пописне комисије у свим јединицама локалне самоуправе.

3. Ангажовање додатног особља у јединицама локалне самоуправе за примену епидемиолошких мера

Током реализације свих пописних активности, а нарочито у фазама селекције кандидата (почев од јуна 2021), обуке (јул, август и септембар 2021), теренске реализације пописа (октобар 2021) и обуке и теренске реализације контроле квалитета прикупљених података (новембар 2021), неопходно је да се у свим јединицама локалне самоуправе ангажује додатно/помоћно особље које ће обављати различите послове везане за примену епидемиолошких мера у циљу заштите учесника у попису (редовно чишћење и дезинфиковање просторија, мерење телесне температуре, контрола примене епидемиолошких мера и др.).

Процењено је да је за обављање наведених послова неопходно ангажовати више од 800 лица, односно у просеку пет лица по пописној комисији, с тим што би број ангажованих лица варирао у зависности од броја пунктова за селекцију и обуку пописивача и инструктора и броја инструктора у јединицама локалне самоуправе (организује се више од 600 петодневних инструктора за инструкторе и пописиваче).

4. Пописивање у установама социјалне заштите и другим установама за колективни смештај

У условима неповољне епидемиолошке ситуације посебан изазов представља пописивање у домовима за стара лица и другим установама социјалне заштите, у специјалним болницама за психијатријске болести, прихватним центрима за мигранте и осталим установама за колективни смештај чији су корисници у већем ризику од заражавања. С обзиром на то да није прихватљиво да пописивачи улазе у установе за колективни смештај и да интервјуишту кориснике неопходно је да се за пописивање регрутују запослени у наведеним установама. Средства су неопходна за обуку и надокнаде за рад ангажованих лица.

5. Проширење медијске кампање, повећање видљивости пописних активности и јачање поверења грађана

Пандемијска криза, чији се снажан утицај очекује и током наредног периода, значајно је променила услове рада, али и перцепцију грађана о индивидуалном и општем интересу. Промене су навике, појачани су лични страхови и осећај неизвесности и несигурности, контакти међу људима су сведени на минимум. Поверење грађана је кључно за све друштвене активности и акције, а у условима кризе неопходно га је додатно ојачати кроз: ангажовање утицајних људи у јавној комуникацији, приближавање пописних активности сваком грађанину, изградњу поверења у оквиру породичног окружења едукативним, инспиративним и апликативним материјалима намењеним деци и родитељима, младима, старима, иницирајући заједничке активности које у фокус стављају традицију, значај пописа и поверење у институцију која га спроводи, а нарочито безбедност приликом реализације свих пописних радњи. Имајући у виду да је за успех Пописа пресудно да сви грађани у њему учествују тако што ће примити пописиваче у своје домове и дати одговоре на пописна питања, као и да треба обезбедити довољан број инструктора и пописивача који су спремни да се пријаве за рад у попису, да присуствују вишедневној обуци и да прикупљају податке на терену директно од грађана, идући „од врата до врата”, неопходно је у новонасталим околностима прилагодити медијску кампању и ставити у фокус безбедност свих учесника у Попису, како грађана тако и инструктора и пописивача.

6. Остали трошкови

Остали трошкови предвиђени су за осигурање резервних пописивача и инструктора који ће бити укључени у процес пописивања накнадно, као замена пописивача и инструктора који су током теренске реализације Пописа одустали од рада због обољевања или из других разлога. Поред тога, средства су неопходна за додатну штампу инструктажног материјала, за набавку додатне активне и пасивне мрежне опреме и уређаја за напајање сервера у магацинском простору у којем се чува и одржава ИТ опрема (више од 15 000 лаптопова) у дужем периоду него што је то првобитно било планирано, као и за плаћање закупа магацинског простора, услуге физичко-техничког обезбеђења и друге трошкове који су директна последица одлагања теренске реализације Пописа за шест месеци.

ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ

Период и начин пописивања

Члан 3.

Пописивање се спроводи од 1. до ~~30. априла~~ 31.ОКТОБРА 2021. године.

Непосредно по завршетку пописивања, врши се контрола квалитета података прикупљених Пописом поновним пописивањем у изабраним пописним круговима.

Пописивање и контрола квалитета података прикупљених Пописом спроводе се према стању на дан ~~31. марта~~ 30.СЕПТЕМБРА 2021. године у 24.00 сата.

Податке прикупљају пописивачи непосредно од грађана, методом интервјуа.

Дужности лица која се обухватају Пописом

Члан 26.

Лице које се обухвата Пописом дужно је да у њему учествује, односно да одговори на сва пописна питања и да на свако питање да тачан и потпун одговор. Податке о одсутним члановима домаћинства даје члан домаћинства коме су подаци највише познати, а о деци млађој од петнаест година податке даје родитељ, усвојитељ или старатељ.

Лице које се обухвата Пописом није дужно да се изјашњава о националној припадности и вероисповести.

Ако пописивач у време Пописа не затекне у стану лице које се обухвата Пописом, а податке не може да прикупи на начин предвиђен у ставу 1. овог члана, оставља писмено обавештење да је то лице дужно да се најкасније до ~~30. априла~~ 31.ОКТОБРА 2021. године јави надлежном органу ради давања података у вези с Пописом.

Објављивање резултата Пописа

Члан 28.

Републички завод за статистику објављује резултате Пописа од јавног значаја, и то:

- 1) прелиминарне резултате Пописа, у року од 30 дана од дана завршетка пописивања;
- 2) коначне резултате Пописа, заједно са метаподацима и извештајем о квалитету, у складу са календаром објављивања, сукцесивно до ~~31. децембра 2022.~~ 30. ЈУНА 2023. године.

Резултати из става 1. овог члана објављују се искључиво у виду агрегираних података, и доступни су свима под једнаким условима на званичном веб-сајту Републичког завода за статистику.

Рок за формирање пописних комисија

Члан 36.

Пописне комисије из члана 11. овог закона формираће се у року од ~~10 месеци од дана ступања на снагу овог закона~~ **НАЈКАСНИЈЕ ЧЕТИРИ МЕСЕЦА ПРЕ ПОЧЕТКА ПОПИСИВАЊА.**

Привремено обустављање измена назива и граница територијалних јединица и имена улица и тргова у насељеним местима

Члан 37.

У периоду од 1. до ~~30. априла~~ **31. ОКТОБРА 2021.** године, надлежни органи неће мењати називе и границе територијалних јединица: општина, градова и насељених места, као ни имена улица и тргова у насељеним местима.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Републички завод за статистику

2. Назив прописа

Предлог Закона о изменама Закона о попису становништва, домаћинства и станова 2021. године

Draft Law on Amendments to the Law on the 2021 Census of Population, Households and Dwellings

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум

а) Одредба Споразума која се односе на нормативну саржину прописа,
Члан 90. Споразума о стабилизацији и придруживању – Сарадња у области статистике

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума - /

Нема

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума.

Нема

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума,

Нема

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

У Националном програму за усвајање правних тековина Европске уније, у делу 3.18. Статистика, 3.18.1. Законски оквир, пропис је наведен међу планираним прописима.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

Нема

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

- Уредба (ЕЗ) 763/2008 о пописима становништва и станова (Regulation (EC) No 763/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 on population and housing censuses), CELEX: 32008R0763, потпуно усклађен

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

/

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

/

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

Да

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Не

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

Није било учешћа консултаната у изради Закона.